

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8041/18

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ד' מינץ

העותרת: התנועה למען איכות השלטון בישראל

נגד

המשיבים: 1. ראש הממשלה
2. היועץ המשפטי לממשלה
3. שר הפנים
4. יו"ר הכנסת

עתירה למתן צווים על תנאי ובקשה למתן צו ביניים

בשם העותרת: עו"ד ד"ר אליעד שרגא ועו"ד זהר אלטמן
בשם המשיבים 1-3: עו"ד רנאד עיד

פסק-דין

השופט י' עמית:

לפנינו עתירה שהוגשה אתמול בשעות הצהריים, בה מבקשת העותרת, בין היתר, כי המשיב 3 (להלן: המשיב) יעביר את הסמכויות הנתונות לו מתוקף היותו שר הפנים ומכוח הוראות חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן: חוק הבחירות), ככל שהן נוגעות למערכת הבחירות בירושלים, לשר אחר משרי הממשלה.

1. כידוע, היום מתקיים "הסיבוב השני" לבחירת ראשי הרשויות המקומיות. לטענת העותרת, המשיב פועל מזה תקופה לקידום מועמדותו של אחד המתמודדים לתפקיד ראש עיריית ירושלים, מר משה ליאון. בנוסף, המשיב הביע את תמיכתו בליאון בפומבי, ואף התבטא בחריפות נגד המועמד המתחרה, מר עופר ברקוביץ'. העותרת טוענת כי בהינתן שהמשיב אוחד בסמכויות הנוגעות לניהול יום הבחירות עצמו, ובהינתן שהוא הגורם המפקח על התנהלות הבחירות וכשרותן, הרי שמדובר במצב שמעמיד אותו בניגוד עניינים. כן טוענת העותרת כי התבטאויות המשיב "עולות כדי פגיעה חמורה בזכות לבחור ולהיבחר", כמו גם באמון הציבור ברשויות השלטון.

יצוין כי העתירה לא מופנית רק נגד המשיב, אלא גם נגד ראש הממשלה והיועץ המשפטי לממשלה, למען יפעלו לפי סמכותם מכוח סעיף 31 לחוק יסוד: הממשלה ויעבירו את הסמכויות האמורות מידיו של המשיב לשר אחר משרי הממשלה. בנוסף, העתירה מופנית נגד יושב-ראש הכנסת, למען יכנס את הכנסת לדיון דחוף להצבעה על העברת סמכויותיו של המשיב.

2. בהתאם להחלטתי, המשיבים 1-3 (להלן: המשיבים) הגישו תגובה קצרה אתמול בשעות הערב. בתגובתם טוענים המשיבים כי דין העתירה להידחות על הסף מחמת שיהוי ובשל אי מיצוי הליכים. עוד נטען כי העותרת מתעברת על ריב לא לה, שכן האדם הקונקרטי שכביכול נפגע מהתבטאויות המשיב, בחר שלא לעתור בעניין. לגופם של דברים, המשיבים סבורים כי העתירה אינה מניחה תשתית עובדתית או משפטית המצדיקה את מתן הסעד המבוקש; כי לא הוברר מהן הסמכויות בהן אווז המשיב, שבגינן הוא מצוי במצב של ניגוד עניינים; וכי כל סמכויות המשיב לפי חוק הבחירות הואצלו ממילא למנכ"ל המשרד ולמפקח הארצי על הבחירות.

3. דין העתירה להידחות על הסף.

ראשית, בשים לב למאטריה בה עסקינן וללוחות הזמנים הרלוונטיים, העתירה אכן לוקה בשיהוי של ממש. כך עולה מכתב העתירה עצמו, בו נטען כי המשיב "לאורך תקופה ארוכה קידם באופן פעיל את מועמדותו של מר משה ליאון לראשות העיר ירושלים"; כי "לאור התנהלותו בשבועות האחרונים, ובייחוד אמירותיו ביממה האחרונה, נגוע המשיב בניגוד עניינים..."; וכי "במהלך כל החודשים האחרונים שלפני הבחירות המשיב התבטא חזור ונשנה בסוגיית הבחירות לראשות העיר ירושלים..." (פס' 4, 7 ו-16 לכתב העתירה, ההדגשות הוספו – י"ע). בנוסף, כתימוכין לטענותיה, העותרת הפנתה לשורה של התבטאויות של המשיב שפורסמו באמצעי תקשורת שונים, שתחילתן כבר ביום 15.10.2018, קרי לפני ארבעה שבועות. אין מדובר אפוא בהתרחשות פתאומית שהתרגשה בעולמנו בשעות האחרונות שבעטייה נאלצה העותרת להגיש את העתירה בדקה ה-90, אלא בהתנהלות המיוחסת למשיב הנמשכת מזה חודשים, ולמצער שבועות.

ומזוית נוספת: נוכח הסעדים המתבקשים, הרי שאין לעתירה תוחלת מעשית, באשר קשה להלום כי הכנסת תתכנס בסד זמנים כה דוחק.

אך לאחרונה עמד בית משפט זה על כך שבענייני בחירות, נדרשת "הקפדה מיוחדת" בנושא השיהוי לנוכח חשיבותם של לוחות הזמנים (בג"ץ 7627/18 רשימת צדק ושוויון חברתי בראשות ששון שרה נ' שר הפנים, פס' 6 (25.10.2018)). בנסיבות המקרה שלפנינו, הגשת העתירה יממה אחת בלבד לפני פתיחת הקלפיות, לוקה בשיהוי של ממש, שדי בו לבדו כדי למנוע הידרשות לעתירה לגופה וכדי להביא לדחייתה על הסף. זאת, מבלי להביע עמדה לגבי ההתבטאויות שיוחסו למשיב, שככל שנאמרו – אכן יש להצר עליהן (עוד על חשיבות לוחות הזמנים וההקפדה היתרה על נושא השיהוי בכל הנוגע להליכי בחירות, ראו בג"ץ 3195/16 זידאן נ' שר הפנים, פס' 4 לפסק דיני,

פס' 1 לפסק דינו של השופט מוזז והאסמכתאות שם, ופס' 1 ו-5 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז (25.4.2016).

4. שנית, יש טעם בטענת המשיבים כי בהינתן שהמועמד המתחרה, מר עופר ברקוביץ', בחר שלא לעתור לבית המשפט בנושא זה, אין להידרש לעתירה דנן המוגשת על ידי עותר ציבורי, המבקש להתעבר על ריב לא לו (ראו והשוו בג"ץ 651/03 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה, פ"ד נז(2) 62, 69-70 (2003), אך יצויין כי שם הוכרה זכות עמידתה של העותרת; כן ראו בג"ץ 428/08 גוטמן נ' מדינת ישראל, פס' 5 (23.1.2008)). בנסיבות המקרה דנן, טעם זה אף מקבל משנה תוקף, בהתחשב בכך שבא כוחו של ברקוביץ' אכן פנה בבקשה להעביר את סמכויות שר הפנים בנושא הבחירות בירושלים לשר אחר, ובקשתו נדחתה, וחרף זאת הוא לא ראה לנכון לעתור בנושא לבית המשפט (מכתב התשובה של היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה מיום 11.11.2018 לפנייתו של ברקוביץ', צורף כנספח 2 לתגובת המשיבים).

5. לבסוף, לגופם של דברים, וכפי שהבהירו המשיבים בתגובתם, סמכויות שר הפנים לפי חוק הבחירות (למעט הסמכות להתקין תקנות בנות פועל תחיקתי) הואצלו על ידי שר הפנים למנכ"ל משרד הפנים ולמפקח הארצי על הבחירות במשרד הפנים כבר בשנת 2004, מתוקף סמכותו לפי סעיף 33(ב) לחוק יסוד: הממשלה (י"פ 5350 התשס"ה, עמ' 801). ואכן, ניתן לראות כי פנייה נוספת של בא כוחו של מר ברקוביץ', בה ביקש להאריך את שעות הפעילות של הקלפיות בירושלים, נבחנה על ידי המפקחת הארצית על הבחירות ונדחתה (מכתב התשובה שלה מיום 8.11.2018, צורף כנספח 1 לתגובת המשיבים). ממילא, לא ברור מהן הסמכויות הנתונות בידי שר הפנים שבכוחו להפעיל, המעמידות אותו במצב של ניגוד עניינים שבגיננו הוגשה העתירה (ולא נעלמה מעינינו הודעת שר הפנים על דחיית הבחירות החוזרות למועצה האזורית חוף אשקלון, כאמור בהודעת העותרת שהוגשה היום בבוקר).

6. אשר על כן, העתירה נדחית על הסף. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

ניתן היום, ה' בכסלו התשע"ט (13.11.2018).

שופט

שופט

שופט